

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

1. V edinosti je moč.

„EDINOST“
Izahaja po trikrat na teden v šestih izdajah ob torekih, četrtekih in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 8. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. Obnoje izdanje stane: za jeden mesec f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece f. 3.—, za pol leta f. 5.—, za leto f. 10.—. Naročnice je plačevati naprej na naročbe brez priložene sročilne se sprava se ezira.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč. izven Trsta po 4 nč.

Oglasni se računajo po tarifi v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulice Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravnništvo ulice Molino picolo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst. Odprište reklamacije se proste poštnice.

Sibirska železnica.

Letos je prišla Rusija se svojo sibirsko železnico jako daleč. Ta železnica se vleče na tisoče in tisoče kilometrov proti Vladivostoku in Tihemu Morju. V ilustrovanih listih štamo o velikih mostovih, o prekopih, o izseljenih delavcih, nastanjenih v vagonih, kateri vagoni se pomikajo naprej z delom, o cerkvah, ki so na vagonih itd. To so vse zanimive epizode iz tega velikega dela in to se pripoveduje kakor kuriozum v Evropi. Mej tem delajo Rusi neumorno, tako, da je že gotovo, da se bode moglo s početkom novega veka voziti na železnični progi v komodnih kupejih, v katerih bodo lepe sobe, restavracije itd., po oni zemlji, katera vzbuja strah in trepet po vsem izobraženem svetu.

Ta železnica znači dvoboj med Rusijo in Angležko za prvenstvo. Ž njo je vrgla Rusija rokavico pomorskim voznjam iztoka, s katerimi je razpolagala do sedaj Velika Britanija. Ves orjaški zaklad Azije moral je ploviti po vodi v napredno Evropo. Indija, prednja in zadnja, prebogati azijski otoki, rodna in ogromna Kina z raznimi pridelki prouzročile so zidanje raznih pristanišč, ki so postala kar bliskoma svetske znamenitosti. Bombay, Kalkuta, Singapor, Batavia, Honkong, Kanton so imena teh emporijev, od koder se suče na tisoče orjaških parobrodov po valovih Indijskega Oceana skozi Suec v Evropo, kjer izročajo Londonu, Liverpoolu, Hamburgu, Marselju, Genovi in Trstu bogastvo iztočnega sveta; riža, svile, raznih dišečih stvari, sadja in vsega onega, česar nima stara Evropa. Skoraj ves ta promet je v rokah Angleške; ona vpravlja žnjim, zapoveduje in z orjaško floto čuva parobrode svojih otrok, kateri so si na ta način vstvarili svojo mater kakor najmočnejšo in najbogatejšo zemljo na svetu.

Sibirska železnica pa prouzroči popolni preobrat. Ona se spušča po malem na bogata polja orijenta. Njegov promet obrne se sedaj na to stran

in tisoče in tisoče vlakov, naloženih raznim božjim blagom, dirjalo bode v evropske strani.

Sibirska železnica dajala bode iztoku mnogo bolj zvezo se zapadom, nego so to tudi najhitreji angleški parobrodi. Radi tega bode ta promet mnogo uspešnejši v konkurenciji z morskimi voznjami in posledica temu bode, da dobi sueška pot veliki udarec, da ne bode Kina gledala več v Evropo skozi Honkong, nego skozi Mongolije in Vladivostok — na kar vzrastejo na ruski zemlji nova trgovska središča, ki potemne dosedanjo slavo gospodarjev morja. Dunaj, Pariz, Berlin, Hamburg in zapadna mesta Petrograd, Moskva, Novgorod, Odesa in iztočna Evropa privezana bodo s to železno progo z bogatim iztokom pod mnogo ugodnimi razmerami, nego dosedaj in promet se obrne na to stran, kakor živahna reka, ki se je navrnila v novo korito.

V trgovsko-prometnem pogledu izvede sibirski železnica preokret, ki ne bode nič manjši od onega, ko se je odkrila Amerika. Naravno torej: posledice se bodo občutile še v večji meri s politične strani. Rusko-angleško nasprotstvo se dotičeta. Že sedaj se opaža, kako pazljivo gleda Rusija na bogate indijske zemlje, katerim gre nasproti z drugo železnico čez Turkestan. Angleži trepečejo, ko misle, da bi mogel priti dan, ko bi se našel Pamir in Himalaja izvrtan se svedri ruskih inženirjev.

V obeh indijah niso zadovoljni z angležkim gospodstvom. Narod od 250 milijonov mora nekaj postati deležen slobode.

Prav sedaj, ko je angleška kraljica slavila svoj jubilej, nastali so tam veliki nemiri in morda tudi ne zgrešimo, če posumnimo tudi tukaj ruski prst. Razun tega boje se še Angleži, da naraste ruski vpliv tudi v Kini na njihovo škodo, in za slučaj ustaje je že gotovo to, da more Rusija poslati v kratkem času silne svoje čete naj si bode v Indijo ali v Mandžurijo in Vladivostok, kjer se gradi veliko vojno pristanišče, katerega važnost gotovo poskoči radi železniške zveze.

In sedaj je začel govoriti strastno in razvneto. Opisuje častiteljno življenje, kakoršno je imel v Marseillu, jezo in srd nad dvema mesecema napolnjenima brezuspešnem prizadevanjem, katera je preživel v Parizu. Potem je pokazal svoje zaničevanje nad tem, kar svet imenuje rodbinsko pokoljenje, katero uklepa večino ljudij. Kaj spremeni obsodbo sveta, ako mu stopiš na vrat? Gre se za to, da se popneš nad množico. Si bil vsega mogočen, bil si tudi vsega oproščen. In v velikih potezah je načrtal suvereno življenje, kakoršno uredi. On se ne vstraši več nobene zapreke, nič se ne more upreti njegovi moči, in on bode mogočen, bode srečen.

„Držite me za navadnega sebičnega“ je pristavil konečno; prodajam se ne za vaše bogastvo, vaš denar vsprejem le zato, da se morem pospeti kvišku... O, ko bi vedli za vse, kar kipi v meni, ako bi znali, koliko noči sem prebdel, da sanjam vedno isti san, katerega mi je vedno iztrgala resničnost prvega jutra, o, potem bi me morda umeli in vi bi bili ponosni, da se lahko uprete na mojo roko, ker bi si morali reči, da ste mi dali sredstva, da zamorem biti nekdo!“

Molče ga je poslušala, ne da bi se spremenila jedna črta na njenem obrazu. On pa si je stavil vprašanje, katero je premišljeval še-le tri dni, ne da bi mogel najti odgovora: ali ga je za-

Vse to vidijo Angleži in radi tega jim je sibirski železnica črnejša pred očmi, nego vrag in kadar pišejo o njej, tedaj izgubljuje svojo proverbijalno hladnokrvnost. Oni se boje, da pár iz rusko-sibske lokomotive uniči, česar ne bi mogla uničiti niti Filip II. niti Napoleon I.: njihovo nepremagljivo armato.

Naravno je, da ob tej trgovski prometni mobilizaciji Rusije niti Angleži ne stoje prekrižanimi rokami. John Bull razvija tukaj celo ženjalno slavnost. Najprej gleda on, da si zagotovi gospodstvo na morju silnimi železnimi trdnjavami, ki jih zida neprestano in jih spušča v morje. Dokler je morje naše, ne bode vse izgubljeno, si misle Angleži in obračajo se v temu nezvestemu elementu, katerega imajo zahvaliti na — vsem!

Odločili so, da se učvrste v Indiji tako, da bi se vsaki napad moral poplačati s krvjo. Trdnjavo do trdnjave vzdigajo oni po Himalaji, Pamiru in Afganistanu in drugo še močnejšo trdnjavo v narodu samem z raznimi uredbami in vladanjem, ki je slično onemu starih Rimljanov v Galiji, Španiji in Daciji. Indijanski upori se dušijo, a angleški vpliv deluje tako silno na oni narod, da je močna angleška kultura, v dotiki z budhistično bramanskim duhom, objela poslednjega in dala mu je neko, tako rekoč anglo-indijsko impregnacijo, v kateri se bolj in bolj izrazuje angleški značaj.

Ali, da se tudi dogodi, da vržejo nezadovoljni Hindi — z rusko ali drugo pomočjo — od sebe angleško gospodstvo, so oni vsejedno istotako magnetično vezani z Britanijo, kakor je to ostala i mnogo napredniša Severna Amerika. Ali Angležom so preveč na srcu te zveze, kakor da bi hoteli politično pritiskati v onih deželah. Zato so tudi v njihovih kolonijah skoro neodvisne vlade; in je takih ljudij, ki dokazujejo, da ni Angleška ni čisto nič zgubila z osvobojenjem Zaveznih držav, ker je trgovska zveza ostala z materjo-zemljo živahnejša, nego kedaj.

Ali kakor da bi jim ne zadostovale vse te

gledala na oknu njegove sobe, da je tako hitro privolila v načrt gospodičine Chuin, ko ga je ta predlagala? Prišel je celó na pustolovsko misel, da bi se bila zbudila morda v njej romantična ljubezen do njega, ako bi bil razžaljeno odklonil kupčijo, ki mu jo je ponudila vzgojiteljica.

On je molčal in Flavija je ostala hladna. Kakor bi jej ne bil razkril ničesar zaupljivega, ponovila je suhoparno:

„Torej moj soprog samo po imenu, najina pota so popolnoma ločena in popolna svoboda!“

Tudi Nantas je pal zopet v prejšnji formalni glas in kazal zopet obraz človeka, ki razpravlja važno pogodbo.

„V tem sva torej jedina, milostljiva.“

Nazadovoljen sam s seboj je zapustil sobo. Kako se je mogel udati želji, da bi prepričal to žensko? Ona je lepa in bilo bi gotovo umestnejše, da ni med njima nobene skupnosti, ker bi lahko njega ovirala v življenju.

II.

Deset let je minolo.

Nekega jutra je sedel Nantas zopet v pisarni, kjer ga je bil baron Danvilliers tako ostro vsprejel o priliki prvega razgovora; baron, ki se je bil med tem spravil z zetom in s hčerjo, jima je prepustil vso hišo, za-se je obdržal samo pavillon na drugem koncu vrta proti ulici Beaum. (Pride še.)

PODLISTEK

8

Nantas.

ROMAN.

Francoski spisal Z., prevel Hinko.

On pa se je priklonil spoštljivo prošnji, naj se ne da žaliti po njegovih besedah. Stališče obeh je zelo delikatno in obema se bode treba navaditi na gotova iskanja, ne da bi trpela lepa sporazumnost. Ogibal se je, še dalje dirati vanjo. Pri nekem drugem razgovoru mu je gospodičina Chuin natančneje povedala o prestopku Flavije. Njena zaupljivi je neki pl. Fondettes, soprog njene prijateljice iz samostana. Bila je mesec dni pri zakonskima na deželi. Tam jo je doletela sramota, ne da bi sama prav vedela, kako je to bilo in v koliko je ona privolila. Gospodičina Chuin je govorila skoro o nasilju.

Kar se je oglasila v Nantasu prijateljska stran. Kakor vsi, svoje moči zavedni ljudje, je tudi on se rad kazal dobrosrčnega.

„Vidite, milostljiva“, je govoril navdušeno; „midva niti ne poznavava drug drugega in storila bi si veliko krivico, ako bi takoj na prvi pogled se zaničevala. Morda sva ustvarjena za to, da se sporazumeva... Vem pač, da me vi prezirate, to pa le vsled tega, ker ne poznate zgodovine mojega življenja.“

obrane, so se poprijeli tudi one Bismarckove, da je dobro držati vedno dva železa v roki. In tako tudi držijo oni, ne samo dva, ampak štiri; poleg Azije, Avstralije, Amerike (Kanado), zadnji čas, posebno Afriko.

Vsa angleška politika v Afriki, to je jasno, da gre za tem, kako bi na prepletni in prebogati zemlji tega četrtega dela sveta zasnovala angleško-afričansko cesarstvo. Od Kaplanda do Egipta, skozi vso Afriko skoro more sedaj Anglež delati in zidati na teh ogromnih zemljah, nad katerimi zapoveduje — in si vsaki dan preskrbuje novih — in širi svoja posestva. Že se lahko opazja njegova osnova, in železnica iz Kapa v Aleksandrijo morala bi ovenčati delo Chamberlaina, Jamesona in Cecil Rhodesa, ženjalnih ljudi, ki so sedaj — radi politike — prisiljeni, da mečejo jeden drugzega v zapore, ker so hoteli pomesti malo transvaalsko republiko, ki stoji na potu njihovim velikim osvojam. Ali cilj njihov je vedno isti.

Zanimivo je ogledati si ta veliki boj, ki se vodi brez žveketa sabelj in pokanja topov, ali radi tega je ljuteji in ubijalnej, nego vsakateri drugi boj, ki se je izvojeval na svetu do sedaj. Sibirski železnica, ta nedolžna dvotračnica, je prouzročila vse to. Gradnja iste porodila je natecanje med dvema velikima narodoma. Kako se zvrši? Kedo zmaga? Tega se še ne more vedeti nikakor. Oba protivnika imasta dobrih in slabih strani, kreposti in napak, ugodnih in neugodnih položajev in bodočnost sama odgovori na to vprašanje o rusko-angleškem sporu, ki — kakor smo videli večkrat — sestavlja in razstavlja zaveze po Evropi in navdihuje vso svetovno politiko, naj si bode v Koreji in Japanu, na Kreti, Tesaliji in Macedoniji, naj si bode v Etiopiji in na cesarja Menelikovem dvoru. Povsod se križajo angleško-ruski interesi, med tem ko prihajajo ostali v poštev še-le v drugi vrsti. (Zvršetak pride.)

DOPISI.

Iz Pulja, dne 14. 8. 97. Gospod urednik! V 15. št. Vašega cen. lista sem izrazil željo, kaj več naznaniti o našem ces. kr. gimnaziju in sem Vas za to prosil za prostor. Ker se mi je moja želja izpolnila, završim danes svojo obljubo. Danes torej mislim pisati bolj obširno. Samo jedna stvar me muči, ne vem namreč, kje da bi začel in kako da bi vse, kar je važnega, napisal. Na nekaj pa moram hoté pozabiti. Saj vse se ne sme in se tudi ne more pisati — že zaradi prostora ne.

Čital sem letos večkrat o koperskih škandalih. Čudil sem se zelo, da se more še kaj jednakega dogoditi dandanes, na koncu 19. stoletja v olikani državi. Ako bi sam dobro ne poznal teh lepih, istrskih šolskih razmer, bi še verjeti ne mogel. A ker imam priliko opazovati take odnošaje tudi tukaj, mi je vse še dokaj jasno. Tudi na našem c. kr. gimnaziju se prigradi marsikaj, kar nam dovolj priča, da nas Slovane hočejo ugonobljati povsod. Tudi na tem zavodu je ravnatelj in par profesorjev, katerim so slovanski učenci trn v peti. Posebno ravnatelj kaže svojo mrznjo do slov. dijakov s svojo strogostjo in svojim vedenjem. Tukaj navedem le par slučajev.

Lanskega šolskega leta je prišla od naučnega ministerstva naredba, naj se naznani število onih učencev, ki hočejo obiskovati hrvaščino kot neobvezni predmet. Upisalo se je v to svrhu preko 70 učencev. To število je ravnatelja gotovo prestrašilo. In kaj je zaukazal on? Ukazal je namreč, da naj prinese vsak dijak, ki se je oglašil za ta predmet, od svojih starišev ali njih namestnika, pismeno potrdilo, ker ustmena odločitev da ne velja za učenje tega jezika. Starejšim dijakom se je smešno videlo, a vedeli so, kam da pes taco moli. Ali si more kdo misliti to, da bi kateri slovanski oče zabranil svojemu sinu, da se uči svojega materinega jezika, ko vsak zna, kako dobro je sedaj za onega, ki govori več jezikov. Tega bi ne storil niti italijanski oče, izjemoma, ako ni tako srečen, da svojemu sinu ni treba iskati državne službe.

To pismeno potrdilo bi bilo torej nepotrebno. Saj za druge neobvezne predmete ni treba nikaškega pismenega potrdila.

Razume se ob sebi, da tega potrdila mnogi učenci niso prinesli, posebno oni iz nižih razredov ne. Stvar se lahko pozabi, brigal se nihče ni za

to, in tako se je število gotovo skrčilo in tudi so se morali, ker se letos se ni učil ta jezik. Šolska višja oblast bi morala sprevideti drugače, po številu, kar se v prvi, da je ta predmet na tem gimnaziju ravno tako potreben, kakor obvezni predmeti po drugih gimnazijah: francoščina ali italijanščina. Da, še več. Neki učenec III. razreda, stanujoč v Pulju, se je oglašil za učenje hrv. jezika. Ko sliši to italijanski profesor, pregovoril je dijaka takoj za italijanščino; učenec je zašel obiskovati italijanščino še med letom. G. ravnatelj, ali vam je prinesel ta dijak pismeno potrdilo? Ne, ne — „basta“, da se pove; saj za ta predmet vabijo dijake celo profesorji sami!

Ko se letošnjega š. leta slov. dijaki oglašijo še v večem številu, so bili nejevoljni, ko so izvedeli, da s hrvaščino ne bode še nič. Ker se niso nadejali pomoči od nobene strani, so si hoteli pomagati sami. Naredili so prošnjo skozi g. dr. Laginjo vred na ministerstvo za uk in bogočastje, brez da bi kaj znal o tem ravnatelj. Ko se je povrnila prošnja, se je naš ravnatelj seveda zelo razjezil. Kakor sem čul, je bila radi tega velika preiskava. Posebno je ravnatelja skrbelo, kdo da je sprožil to misel in drugim svetoval, da so podpisali to prošnjo. Temu bi se slaba godila. A zvedeti ni mogel, in radi tega so dobili vsi strog ukor za kazni. (Zvršetak prih.)

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 16. avgusta 1897.

„Narod morilcev“. Na Dunaju izhajajoča „Deutsche Zeitung“ naziva Čeha „narod morilcev“. No, mi bi se ne dotikali tega članka, ako ne bi zvenelo iz njega nekaj sorodnega onim glasovom, kakoršnih moramo i mi v jednomer slišati od svojih nasprotnikov. Naj Nemeč ali Italijan še tako brutalno nastopa proti Slovanu ali pa v življenju sploh, na njem ne obleži nikoli senčica kake temne sumnje, a mi Slovani smo jim takoj inferijorno pleme, narod morilcev in izzivačev, in ako tudi le branimo svojo kožo. Vsak pojav z naše strani se napihne za nebo visoko in tu se vedno najdejo kaki imenitni možje, ki si izpuhajo svoja pluća o slikanju slovenske grozovitosti in brezčrčnosti, da bi nas pred svetom kar največ očrnil in dali duška svojemu penečemu sovraštvu.

Na brezdušna in menda kakor klopotec mehnična klevetanja „Deutsche Zeitung“-e, istega lista, ki zamore pod jednim in istim naslovom biti zdaj to, zdaj ono, zdaj Žid in liberalce, zdaj kristijan in nemški nacionalni antisemit, le ne nikdar pravičen Slovanstvu — odzval se je dunajski „Tagblatt“ s primernim okrcanjem osebe urednika „Deutsche Zeitung“.

Szepsov „Wiener Tagblatt“ ni na glasu prijateljstva do Slovanov, vendar se mu je prigabilo pisarenje iz žida v krščenika prelevljenega lista. O osebi urednika pravi „Tagbl.“, da je bil jedenkrat mali zavarovalni uradnik v Bukareštu, ond pa so mu začela goreti tla pod nogami in prišel je, nepoznan, na Dunaj, kjer je napravil s plačano častjo nasoljeno karijero. Nadalje pravi, da na vrhu dunajskega življenja plava obilo tacih lahkih eksistenc, ki se rijejo v javnost, da bi tem lože zakrivali, kar počiva grdega v globočini njihovega življenja in jedna teh eksistenc je dr. Wähler, urednik „Deutsche Zeitung“. Kar torej taki ljudje, ki imajo svoje prepričanje na prodaj v raznih barvah in oblikah, pišejo in govore, vredno ni piškavega oreha, in se tudi ni ozirati na to. Ako dr. Wähler slika Čeha kakor narod razbojnikov in morilcev, ki se svojim nastopom onečaščajo nemštvo mesta Dunaja, nam je častno izjaviti, da to še ne škoduje nemštvu Dunaja kar nič. Nemštvo Dunaja nima z „Deutsche Zeitung“ prav nič opraviti. Ako ta list na svojo plačano roko črni in diskredituje vse Čeha kakor „narod morilcev“ zaradi jednega slučajja, to narodu Češkemu ne škoduje prav nič. Ravno tako ne more biti ves nemški narod odgovoren za dejanje nekaterih pretiranih razsajačev, ki se rijejo se svojim imenom v javnost. Takih in še drugih je vrgel v glavo uredniku „Deutsche Zeitung“. Szepsov „Tagblatt“ in reči moramo, da takrat je govoril iz naših ust. Tudi mi povdarjamo vedno, da to, kar piše plačani brezvestni pisar v kakem krčavem listu, še ne more biti odločilno za usodo kacega naroda. Plačani pisun kacega lista, ako ima le količkaj brbljave domišljije, napiše lahko na koše psokv razne vrste

in to se dogaja največ pri ljudeh z izpitim mozgom in suhimi možgani, ki kar mehanično sučejo svoje zamazano pero, ne da bi navadno sami znali kaj čečkajo.

Taka dva, tri liste imamo mi v Trstu. „Piccolo“ in „Indipendente“ delata sicer nekako „javnost“ v našem priprostem tržiškem ljudstvu, a stavimo še kaj, ako bi čitatelji teh listov poznali pisarje, ki mažejo pri teh listih, in bi mogli pogledati notri v votlino njihovih praznih duš, zagnjusilo bi se jim pred listi tako, kakor se nam zagnjusi pred nekatero jedjo, ako vemo kako in kdo jo pripravlja. In ta lista se svojimi plačanimi mazači ometavata kar po rokodelski čast našega naroda in ga stavita v očeh svojih lahkovernih čitateljev doli v gnojnico nevrednosti in lopovstva.

Labko je odvzeti komo čast in dobro ime, a teže je vrniti oboje; se vé, da takega časniškega lopova malo briga odgovornost, ki si jo nalaga oni, ki tako piše o jednem celem narodu. Vendar bi bila dolžnost — državnega pravdnika nočemo klicati na pomoč — vsega dostojnega občinstva, da pokaže svoje zaničevanje ljudem, ki brezvestno z blatom ometavajo čast jednega celega naroda.

Program avtonomistov. Zadnji „Slovanski Svet“ se bavi z adreso večine in priznava grofu Dzieduszickemu, da tako pišejo le ljudje, ki pošteno zagovarjajo svoje prepričanje. V adresi da je opisano lepo in prepričevalno, kako da je prišlo, da se je kršila samouprava dežel, kako da je državni zbor preobložen z raznimi nalogami, ki mu jih je nadel ponemčevalni centralizem in kako da je vrniti nekatere posle deželnim zborom. Le to ne ugaja „Slov. Svetu“, da se adresa ni jasneje izrekla o narodnem vprašanju. To je nedostatek, ki ga vidimo pri vseh deželnih avtonomistih. Tudi grof Dzieduszicky bi hotel prepustiti deželnim zborom, da uredi narodno vprašanje. To pa je prava nesreča. Čehom in Poljakom bi že ugajalo to. Ali kako bi bilo z Malorusi, Slovenci in istrskimi Hrvatji? Česa naj se nadejajo Slovenci in istrski Hrvatje od Nemcev in Italijanov? Ako bi tudi smeli misliti, da so rešeni krajski Slovenci, vendar bi ostalo še 4 in pol milijona Slovanov, ki ne bi mogli priti do narodne enakopravnosti. Kako morejo pošteno misleči deželni avtonomisti slovanske krvi tako množico najšibkejših, najubožniših, najbolj zanemarenih Slovanov izročiti deželnozbornim večinam, ki niso nikdar kazale ni mrvice čuta pravičnosti do slovanskih sodeželanov?! Poštenje in resnična vzajemnost zahtevata torej od slovanskih avtonomistov, da se glede narodnega vprašanja postavijo na stališče skupnih potreb in koristi. Te skupne koristi — meni Slov. Svet — pa je možno danes, ob sedanjih osnovnih zakonih, zagovarjati jedino le v državnem zboru. Tu v državnem zboru treba zasnovati narodnostni zakon, po katerem sleherni narod dobi svoj pravni zastop ali organ, ne pa da bi se za vsako deželo posebej urejala enakopravnost.

„Slov. Svet“ se boji torej, da sedanja večina ne pripomore slovanakim narodom do enakopravnosti v pravem zmislu avstrijske ustave. Zato opozarja Malorusa, Hrvate in Slovence, naj bodo previdni! Na vseslovenskem shodu v Ljubljani naj se stvari določijo jasno. Za jasnost pa treba skrbeti že naprej. Saj je zaklical že princ Schwarzenberg: Javno, javno!

Smatrali smo za svojo dolžnost, da smo se tu dotaknili dobro premišljenega in gotovo tudi pošteno mišljenega svarila v „Slov. Svetu“.

Evropski mir. Listi zadovoljstvom pišejo, da se je zagotovil evropski mir in to največ po uplivi ruskega cara in v sporazumljenju družih miroljubivih vladarjev, v prvi vrsti našega milega nam cesarja. Dasi delujejo izvestni elementi za prekucijo v Evropi, ker bi ta prekucija najbrže bila v korist dotičnim elementom, vendar modri nad vso nizko kliko političnih prekucuhov stoječi vladarji, drže z železno roko nazaj vojno furijo, ki ima pripravljene razpete črne peroti, da se vrže na mirne poljane, kjer živi že itak premnogo trpečo človeštvo.

Obisk nemškega cesarja na carjevem dvoru, naj se istemu morda tudi pripisuje od kake strani kak egoistični nemški pomen, vendar v jedru svojem ni imel druge svrhe, nego evropski mir. Že dejstvo samo, da najmožnejši činitelji v Evropi

šele mir, je jamstvo, da se ni bati za najbližji čas nič hudega in če se tu in tam kaj vname v poslopja Evrope, do splošnega požara ne pride. ker tega nočejo oni, katerim ni za nesrečo človeštva.

Tudi na onih krajih, kjer se je v poslednjem času kaj malega in slučajnega pripetilo v zmislu kaljenja splošnega zadovoljstva, se stvar hitro zopet poleže, — v Italiji so se za hip razburjeni duhovi zaradi tiste male pomote ob francoskih vežbanjih na italijanski meji zopet pomirili. Italijanski general Ponza je najljubneje pozdravil na meji franc. predsednika in takrat so hvalili vsi franc. listi ta korak, nasproti pa so izjavili tudi italijanski časniki: da ni nikjer zapisano, ako je Italija v trojni zvezi, da ne bi smela sklepati prijateljstva s Francijo. — In tako si podaja vsa Evropa roko in v tem stisku roke je utrjena zavest o splošnem evropskem miru.

Različne vesti.

Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani so poslali: Slavno uredništvo „Slov. Naroda“ v Ljubljani zbirko 594 gl. 86 nč.; Avg. Skočir, kurat v dež. bolnici v Gradcu, 5 gl. kakor prispevek za mesec avgust; Ormoška ženska podružnica 17 gl. 68 nč.; podružnica v Mokronogu po g. R. hrmanu 17 gl. udnine, 4 gl. 59 nč. iz nabiralnika v gostilni Pieterška in 29 gl. 67 nč. kot čisti donesek veselice, skupaj 49 gl. 26 nč.; vesela družba v gostilni „pri Zori“ v Šmarati po g. Janku Žuri 2 gl. 50 nč.; podružnica za Bled in okolico po g. Jos. Žirovniku v Gorjah 39 gl. 31 nč.; slavna posojilnica v Gornji Radgoni 5 gl.; vinski bratci v Poljanah nad Loko zložili 3 gl. 55 nč.; sl. „Kat. polit. društvo za radovljiški okraj“ 15 gl.; podružnica v Škofji Loki po gđ. Amaliji Sušnikovi 100 gold. pokroviteljine; prijateljska družba ob novi maši g. Jankota Mlakarja na Breznici 6 gl. 50 nč.; podružnica Žuženberk po g. H. Povsetu 35 gl.; od šempeterske družbe nabral g. Turk ml. 5 gl. 50 nč.; duhovnik 2 gl.; slavna posojilnica v Klečah 30 gl.; ženska podružnica po svoji tajnici, gospej Rozi Bajtovi 100 gl. pokroviteljine; podružnica za Kotmaro Ves in okolico 8 gl. in Mohorjani v Bilči Vesi 8 gl. — Slava darovateljem! Živeli nasledniki!

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda.

„**Che belle fiori!**“ Prijatelj nam piše: Znamenje, kako zares ljubijo naši okoličani svoj mili materni jezik in da se le nekako prisiljeno ozirajo na usiljajočo se jim italijanščino, naj vam kaže sledeča mična dogodba. Ko sem se sprehajal nedavno se svojo soprogo blizo Lonjera, nesel sem v roki šopek cvetja natrganega tam zunaj v prosti naravi. Hkrati nam pridejo po cesti nasproti vaška dekleta in jedna se tako daleč spozabi, da je stegniva svojo roko po cveticah, vskliknila: „**Che belle fiori!**“ Jaz sem jo na to vprašal, ako je Italijanka, da-si sem znal, da je Slovenka ona in njene tovarišice. Na to se je zalo deklet silno prestrašilo in bilo je jako iznenadjeno. Se sramom v licu je deklica odvrnila: „oh gospod, ne zamerite mi, tako sem se zmotila! Kdo pa je mogel misliti, da ste Slovenci! Drugikrat se več ne spozabim“. V srce mi je segla ta blaga odkritosrčnost slovenskega dekleta, iz katere je zvenela ljubezen do svojega jezika. Ob jednem pa sem izpoznal, da so ljudje po okolici že tako nadahneni po misli, da ga ni gosposko oblečenega človeka, ki bi govoril slovensko, da smatrajo le kmeta za Slovenca. In to je zelo napačno, dragi, mili nam okoličani! Opustite nadalje to misel in vedite, da nas je mnogo, prav mnogo slovenske gospode, le da se ne prikažemo tako pogostokrat med vami, kar bi bilo seveda prav.

Vi imate dobro vino, ste blagi ljudje z dobrim srcem in nepokvarjeno dušo in kar škoda vas je, da bi vas obilzala laška kultura. V bodoče ne pozdravljajte nobenega človeka, bodisi gospod ali kmet, drugače nego v svojem milem jeziku! Saj tudi laški kmet ne pozdravi nikogar v slovenskem jeziku, ali ste vi slabejši od Laha? Vi ne smete niti znati italijanski, ako ste resnični, pošteni Slovenci, in to zaradi tega, ker se Italijani nočejo brigati za vaš jezik. Se bodo že priučili počasi. — Torej lepa Lonjerka, v bodoče ne reci več „ah, che belle fiori“, marveč „ah, kako lepe cvetice!“

Negozio commestibili, Italijanščina se zarašča med nami okoličani kakor plevel med žitom in ako

ne bodemo bolj prični, kakor smo bili do sedaj, preraste nam ta plevel vsa njivo in potem bodemo gledali, kje bodemo pridelovali svoje žito.

Človek čiste slovenske krvi gleda užaljen, kako dopuščajo naši okoličani, da usiljujejo Italijani v njihove naselbine svoje italijanščino in da ne onemogočijo obstanka takim ljudem v slovenskih naselbinah.

Tako n. pr. se kar meni nič tebi nič prikrade trgovec z mešanim blagom, krčmar ali kaj drugega v čisto slovenske kraje, prodaja samim Slovincem svoje blago, živi od samih slovenskih novcev, med tem pa lepo blišči nad njegovimi vrati kaka „trattoria“ ali kak „negozio commestibili“ in ne zmeni se živ slovenski krst za to. Ne vem, ali smo okoličani zares same šleve, ali kako bi se nam reklo, da vse to kar trpimo mirno in na lepem. Potem zares kar nič ne smemo tarnati, ako nas taki nesramni tujei še smerjajo s „ščavi“ itd. To se nam godi prav, ker tujec vidi, da nismo vredni prav nobenega respekta, ker smo tako nesramno pohlevni. Potem pa se še postavljamo, da imamo nekaj v glavi. Prav nič nimamo v glavi, niti tistega spoštovanja do svoje slovenske naselbine, da bi spravili to tujo luliko izpred naših oči. Kaj bi storili n. pr. v Piranu, ako bi ondi odprl Slovenec prodajalnico in bi nad vrata zapisal „prodajalnica z mešanim blagom“?

Najgotoveje bi Italijani prodajalcu zamazali tablo, ali jo razbili na drobne kose, pobili okna in vrata, in naposled natepli prodajalca samega do krvi. V najboljem slučaju bi mu občina naravnost prepovedala prodajati blago pod slovenskim napisom. Ako pa bi vse to ne hasnilo nič, recimo, ne hasnilo tako nič, kakor če se naš slov. okoličan upre z besedo in opominom proti takemu prodajalcu, nad čegar vrati stoji italijanski napis, — no, tedaj bi se piranski Italijani prav gotovo raje vozili čez morje kupovat blago v Trst, ako bi ne imeli drugega italijanskega prodajalca!

Da, to bi storili Piranci!

In vi, slovenski okoličani?

Vi trpite krivico, kakor neka poznana potrpežljiva žival? Zdi se mi, da ste še ljudje in da ste Slovenci!

Toraj kličem: spravite ven iz svojih naselbin italijanske napise! Prvo je, da zahtevate od prodajalcev, da v vaših naselbinah obesijo na svoje prodajalne slovenske napise in ako ne store tega tekom osmih dni od dne vaše zahteve, zapustite njihovo prodajalno in ne hodite več kupovat k njimi! To jih izuči. In ni vrag, da bi jih ne! Trst ni daleč, dovolj imate ljudij, ki vam nanosijo potrebnega za dom iz Trsta od slovenskih trgovcev. Pa verjamite mi, da je še vedno častneje za Vas, da hodite v Trst kupovat k Italijanu, nego pa k človeku v vašem kraju, ki on esna žuje vašo naselbino s tuščino.

Ne recite mi, da je to prestrogo in da Italijani v Piranu ne znajo slovenski, Vi pa da znate italijanski.

To je prazen izgovor! Italijana čisto nič ne briga, da znate tudi italijanski, kakor bi ga ne brigalo, ako bi znali še francozki in angleški. Zatekeljude ne smete znati italijanski! Ako hočejo živeti od Vas, uče naj se, govore naj slovenski, sicer si lahko pomagata brez njih! —

Tej potrpežljivosti mora biti jedenkrat konec!

Ako ste okoličani pravi Slovenci, nastopajte, kakor pravi Slovenci, ali pa se pustite kar najhitreje poitalijančiti in pognati z svojih domov!

O Svetoivančanih in Rojančanih pravijo, da sopravi Slovenci. Jaz jim tega ne verujem prav, kajti v njihovih naselbinah nahajam le premnogo italijanskih napisov. Doli s temi napisi, sicer ne recite nikdar več, da ste pravi Slovenci!

Il „Piccolo“ in pa otok Kreta! Nedeljski „Piccolo“ poroča da je odplovil Lloydov parnik „Ettore“ preko Benetk v — Kreto (!) po naše vojake!!! To so novice! samo škoda da so popolnoma — izmišljene. Kar pa Žida malo briga, saj babe in pa neumni Slovenci ga vsejedno kupujejo. Ker vemo da po „Piccolu“ iztrobjena novica zanima naše ljudstvo osobito pa kako — ljubico, javljamo, da vojaki ostanejo kjer so in da „Ettore“ je šel v Dalmacijo prepeljovati tamošnje domobrnce z ednega v drugo mesto in nič drugega!

10 zapovedi irredentovskih! 1. Gorje njemu, ki se kaže Avstrijca!

2.) Ako je Slovan prišel v Trst si kruha služiti, krčajajte, bičajte ga, nalagajte mu kazni po krivici.

3.) Slovan se mera odpovedati svojemu narodu in svoji veri!

4.) O volitvah mora Slovan delati proti samemu sebi!

5.) Potem mu treba zopet povišati plačo in govoriti z njim sladko, za hrbotom pa se mu — smeja ti!

6.) O volitvah mora irredentovec dobivati plačo, tudi če nič ne dela. Nič ne de, tudi če ves mesec ne pride v službo.

7.) Če je irredentovca zadela kazen, mora gledati vsa krivonosa družba, da ga osvobode!

8.) Ko je Slovenec odpal od svoje narodnosti, prišteva se med Italijane; toda obvezan je, da do svoje smrti nasprotuje svojemu rodu in svoji državi.

9.) Ako je storil te obljubo, je lahko brez skrbi, da ga obdrže v službi, dokler bude le mogel hoditi. Če ne za drugo, pa za ovađuba vodjem irredentizma. Sosebno mora paziti, kdo se udeležuje obhoda na večer dne 17. avgusta in kdo razsvetljuje svoja okna. Gorje slovenskemu renegatu, ki se ne ravna po tem zakonu irredentovskemu! Vzlic vsemu temu pa je dovoljeno irredentovcem vasprijemati dobrote od — države avstrijske.

10.) Irredenta ima še družih pravic. Priporeča svojim voditeljem še druge razne izdajice poleg slovenskih, ki se jej silijo v službo.

Jaz pa vsklikam: Oh pridi pridi skoro. Kralj Matjaž, se svojo veliko vojsko, na naše Primorsko, da se hodo tresli pred tvojimi soldati gnusni slovenski in nemški renegati!

Anci.
Rešitev delavskega vprašanja se bliža! Tako nam je zagotovil neki štajerski — zapeljani sin! Prišel je v Trst kakor nemškutar, naletel je na drugega narodnega Štajerca in ta ga je opilil toliko, da se ni sramoval slovenski govoriti.

Toda licea zgabi diako, zavadě, pa ne. V par letih je postal Štajerec pravi pravcati prorok lažiliberalizma.

Vi dragi čitatelji in čitateljice gotovo mislite, da je gori navedeno le — šala, toda stvar je preresna, da bi se človek zamogel šaliti se svojim obstanom. Omenjeni socialni demokrat se je te dni izjavil v pričó večjega števila delalcev da: „ta slovenska in laško podporna društva so sama selparija, ostala da bodo le še malo časa, ker socialisti se že resno pripravljajo na uničenje vsega, kar je narodno in da za podporo bolnim in potrebnim bodo njih socialna društva že sama skrbela!“

Podpisani in kar je bilo zavednih smo ga zavrnilo kakor je zaslužil. Reklo se mu je: vse kar si Vi od ust odtrgate in znesete vašim kolovodjem, ne zadostuje niti zanje, a kam da bi Vi podporo prejimali! Naši predsedniki, tajuiki, odborniki itd. delajo vsi in vse brezplačno, med tem ko Vaši delavski voditelji zahtevajo 5.000 plače na leto!!! Vsakako pa bode dobro, da smo oprezni, ter da odbori storijo svojo dolžnost v tem obziru.

Nebodigatreba.
Iz Podgrada nam pišejo dne 14. avgusta: Menda je načelo, da v Istri mora biti poštar Italijan, pri nas Petech — puro sangue, kakor kaže ime. A ti ljudje ne znajo biti nepristranski. Pošta je c. k. urad in kot takega ne briga prav nič, da je Petech zet gostilničarke, kjer je bil uprizorjen prvi in drugi „mačji“ ples, ali pa, da se ekspeditorica Schlebnigg iz posebnih razlogov zanima za tak ples.

Poročali ste že, da je bilo razgrajanje in upiranje proti občinskim naredbam dne 25. julija od 10. ure zjutraj do 9. ure zvečer mogoče za to, ker c. kr. poštni urad ni hotel sprejeti brzozavke tukajšnjega županstva. Ta junaški čin bil je tudi pohvaljen v „Mačji“.

Poštno in brzozjavno ravnateljstvo pa ni pohvalilo te samovoljnosti nego jo je, ako tudi zelo rahlo, obsodilo. Poučilo je poštarja in ekspeditorico, da morata uradne brzozavke in tudi zasebne, ako so silne, vsaki čas sprejemati, ker je tako predpisano.

Vse priznanje sl. županstvu, da je tudi v tem slučaju odločno nastopilo. Slavnoisto naj bi sploh sestavilo spomenico o nerednostih in samovoljnostih na tukajšnji pošti in jo predložilo slavnemu ravnateljstvu, katero bi tako morebiti prišlo do prepričanja, da treba odločne remedure. Povoda je dovolj za to.

